

38. De aan een klacht te stellen eisen

L.C. DUFOUR

De Kamer voor het Notariaat Arnhem-Leeuwarden heeft in zijn uitspraak van 12 juli 2023 (ECLI:NL:TNORARL:2023:42) de formele bezwaren van de verwerende notaris tegen het klaagschrift van klager verworpen en de klacht ontvankelijk geoordeeld. Welke eisen worden aan een klacht gesteld en wanneer leidt het niet voldoen aan die eisen tot niet-ontvankelijkheid?

Wet- en regelgeving omtrent tuchtprocesrecht

In art. 93-109 Wna is de tuchtrechtspraak voor notarissen geregeld. Art. 94 Wna bepaalt dat de tuchtrechtspraak over de notarissen, kandidaat-notarissen en toegevoegd notarissen (hierna gezamenlijk: de notaris) door de kamers voor het notariaat in eerste aanleg en door de notariskamer van het Hof Amsterdam in hoger beroep wordt uitgeoefend. Op grond van art. 94 lid 11 Wna worden bij of krachtens AMvB nadere regels vastgesteld betreffende onder meer de uitoefening van de werkzaamheden van de kamers. In art. 12 van het Besluit op het Notarisambt is een deel van deze nadere regels te vinden. Op grond van art. 12 lid 5 van het Besluit leggen de kamers voor het notariaat nadere regels omtrent hun werkwijze neer in een door de voorzitters van de kamers gezamenlijk vastgesteld reglement. Art. 12 lid 5 van het Besluit biedt hiermee de basis voor het Reglement omtrent de werkwijze van de kamers voor het notariaat (hierna: het Reglement). De meest recente versie van het Reglement is in werking getreden op 1 januari 2018 (zie: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/reglement-werkwijze-kvhn-2018.pdf>).

Het Reglement nader bekeken

Ik bespreek vier bepalingen uit het Reglement die voorschriften bevatten voor het klaagschrift en de behandeling van klachten.

Op grond van art. 4 van het Reglement is een klaagschrift in de Nederlandse taal gesteld. Het klaagschrift kan worden ingediend per post, per e-mail en door afgifte aan de balie van de griffie van de rechtbank waar de kamer is gevestigd. Art. 5 bepaalt allereerst dat het klaagschrift de voorletters, de naam, het adres en de woonplaats van de klager bevat. Ook van de notaris, tot wie de klacht is gericht, moeten de voorletters, de naam, het kantooradres en de vestigingsplaats zijn vermeld. Het derde voorschrift van art. 5 luidt: '[het klaagschrift vermeldt] een duidelijke omschrijving

van de klacht en de gronden waarop de klacht berust, voor zoveel nodig onderbouwd met bewijsstukken.' Ingevolge art. 9 is re- en dupliek alleen mogelijk als de voorzitter van de kamer daartoe beslist. Bij repliek kunnen geen nieuwe klachten worden ingediend. Ten slotte bepaalt art. 10 dat het klaagschrift, het verweerschrift en de eventuele re- en dupliek in beginsel maximaal vijf bladzijden lang zijn.

Toepassing en handhaving van de voorschriften uit het Reglement

In de hierboven al genoemde uitspraak van de Kamer Arnhem-Leeuwarden van 12 juli 2023 heeft de Kamer overwogen dat de eisen die het Reglement stelt niet dienen als doel op zich maar dienen ter waarborging van een goede procesorde. Deze overweging is ook te vinden in de uitspraken van de Kamer Arnhem-Leeuwarden van 22 december 2023 (ECLI:NL:TNORARL:2023:62) en van 16 februari 2024 (ECLI:NL:TNORARL:2024:4).

Het komt voor dat klagers het kantooradres van de notaris niet in het klaagschrift vermelden. Een verweer van de notaris dat om die reden de klacht niet-ontvankelijk is, wordt verworpen (dit was een van de verweren van de beklagde notaris in de zaak die leidde tot de uitspraak van de Kamer Arnhem-Leeuwarden van 12 juli 2023). Deze pragmatische aanpak van de kamers past in de tendens van deformalisering: processuele fouten moeten alleen worden bestraft als het belang dat de geschonden norm beoogt te beschermen daadwerkelijk is aangetast (zie hierover bijv. MvT wetsvoorstel 26855, Van Mierlo & Bart, *Parl. Gesch. Burgerlijk procesrecht* 2002, p. 4). Het is af te raden om als aangesproken notaris een niet-ontvankelijkheidsverweer te voeren in verband met (alleen) het ontbreken van voorletters of de vestigingsplaats, als er geen misverstand kan bestaan over de persoon van klager en tegen welke notaris de klacht is ingediend. Een dergelijk verweer kan afbreuk doen aan de kracht van de overige verweren.

Regelmatig voeren notarissen aan dat klagers niet-ontvankelijk moeten worden verklaard omdat een duidelijke omschrijving van de klacht ontbreekt (art. 5 derde bolletje Reglement). Een dergelijk verweer maakt weinig kans als de notaris in het verweerschrift vervolgens wel inhoudelijk verweer voert tegen de klacht, zie bijvoorbeeld Kamer 's-Hertogenbosch van 15 januari 2024 (ECLI:NL:TNORSHE:2024:3): 'Uit het verweerschrift leidt de kamer bovendien af dat de notaris concreet op deze verwijten heeft gereageerd, zodat de kamer geen aanleiding heeft om aan te nemen dat de notaris in zijn verdediging is geschaad door een onvoldoende duidelijke omschrijving van de klachtonderdelen.' Zo ook Kamer Arnhem-Leeuwarden 22 december 2023 (ECLI:NL:TNORARL:2023:62): 'De kamer verwerpt het primaire verweer van de notaris. Uit de omschrijving van de klacht in samenhang met de bijbehorende bijlagen kan in voldoende mate worden afgeleid wat de klacht van klaagster is. Het verweerschrift van de notaris geeft daarvan ook blijk.'

Een daadwerkelijk onbegrijpelijke klacht was aan de orde in de uitspraak van de Kamer 's-Hertogenbosch van 12 juli 2021 (ECLI:NL:TNORSHE:2021:20). De Kamer oordeelde de klacht van een door de KNB ingehuurde ICT'er tegen de oud-voorzitter van de KNB om die reden niet-ontvankelijk. De Kamer overwoog onder meer:

'4.8. De kamer is van oordeel dat uit het klaagschrift van 8 december 2020 in het geheel niet kan worden opgemaakt wat klaagster de notaris verwijt, terwijl klaagster in haar aanvulling op het klaagschrift evenmin (voldoende) duidelijk en concreet heeft omschreven over welk handelen en/of nalaten van de notaris wordt geklaagd en wanneer dat handelen en/of nalaten zou hebben plaatsgevonden. Opmerking verdient daarbij dat ook bij de mondelinge behandeling niet duidelijk is geworden wat klaagster de notaris nu daadwerkelijk verwijt. De gemachtigde van klaagster heeft op de zitting verklaard dat het gaat om de gedragingen van de notaris in zijn hoedanigheid van bestuurder respectievelijk voorzitter van de KNB en dat de klachtwaardige handelingen medio 2017 hebben plaatsgevonden. 'Een klacht over een opzettelijke misleiding door een notaris/bestuurder dient naar de mening van klagers behandeld te worden, omdat het een ernstige schending van de gedragsnorm betekent welke een notaris niet past. Niet professioneel en ook niet als privé persoon', aldus de gemachtigde, die in dat kader heeft verklaard dat het gaat om "de geplande (gezamenlijke?) misleiding, en de opzettelijk verkeerde voorstelling van zaken". (...)

4.10. Nu klaagster de klacht tegen de notaris niet (voldoende) heeft geconcretiseerd, terwijl zij evenmin feiten heeft gesteld waar de klacht op is gegrond, is de kamer van oordeel dat de notaris zich niet deugdelijk heeft kunnen verweren tegen de klacht en tegen de (evenmin voldoende geconcretiseerde) ernstige beschuldigingen aan het adres van de KNB die impliciet mede tegen hem zijn gericht. Daarom is de kamer van oordeel dat de klacht niet-ontvankelijk is.'

Het belang dat de geschonden norm beoogt te beschermen – te weten: dat de notaris deugdelijk verweer kan voeren – was hier volgens de Kamer dus daadwerkelijk aangetast.

Een ander – schaars – voorbeeld van niet-ontvankelijkheid van klager bij gebrek aan een voldoende duidelijke omschrijving van de klacht, is te vinden in de uitspraak van de Kamer Amsterdam van 7 september 2021 (ECLI:NL:TNORAMS:2021:19, r.o. 5.11). 'De overige klachtonderdelen, voor zover zij in het voorgaande niet reeds separaat zijn beoordeeld door de kamer, voldoen naar het oordeel van de kamer niet aan het bepaalde in artikel 5 van het Reglement [...] dat voorschrijft dat het klaagschrift een duidelijke omschrijving van de klacht en de gronden waarop de klacht berust, voor zoveel nodig onderbouwd met bewijsstukken, dient te vermelden.

Klager heeft niet duidelijk omschreven wat hij de notarissen precies verwijt, noch heeft hij feiten of omstandigheden gesteld ter onderbouwing van zijn klacht.'

Een praktische oplossing in het geval een klager allerlei stellingen en verwijten in het klaagschrift naar voren brengt, is dat de notaris in zijn verweer samenvat hoe hij de klacht(onderdelen) heeft opgevat, daarop verweer voert en de kamer vraagt hem toe te staan zijn verweer aan te vullen in het geval de kamer meer of andere klachten in het klaagschrift leest.

Beledigingen in het klaagschrift kunnen ook tot niet-ontvankelijkheid van klager leiden, zo volgt uit de beslissing van de Kamer 's-Hertogenbosch van 1 november 2021 (ECLI:NL:TNORSHE:2021:32, r.o. 2.5):

'In een processtuk, zoals een klaagschrift en een verzetsschrift, kan een klager zijn standpunt over een geschil met een notaris toelichten. Het is de bedoeling dat een klager zich daarbij beperkt tot een zakelijke weergave van het handelen en/of nalaten van de notaris waarover wordt geklaagd en van eventuele andere betrokkenen. De kamer constateert dat klaagster in de afgelopen jaren meerdere klachten heeft ingediend tegen (oud-)notarissen in verband met – samengevat – de eigendomsoverdracht van de (voorheen gezamenlijke) woning aan haar voormalige partner. Daarbij heeft klaagster zich regelmatig (zeer) beledigend uitgelaten over degenen die daar volgens haar een verwerpelijke rol bij hebben gespeeld. De kamer is van oordeel dat klaagster zich in haar verzetschrift zo beledigend en onnodig grievend heeft uitgelaten over (onder meer) mr. [X] en oud-notaris mr. [Y], dat zij daarmee de betamelijkheidsgrens heeft overschreden. Daarom zal de kamer soortgelijke respectloze processtukken van klaagster in het vervolg niet meer in behandeling nemen.'

Uit de gepubliceerde uitspraken blijkt dat kamers met enige regelmaat te maken hebben met klagers die bij repliek of tijdens de mondelinge behandeling nieuwe klachten indienen. Op grond van het bepaalde in art. 9 van het Reglement kunnen bij repliek geen nieuwe klachten worden ingediend, zie de uitspraak van de Kamer 's-Hertogenbosch van 12 juli 2021 (ECLI:NL:TNORSHE:2021:20) r.o. 4.9.

Ditzelfde geldt voor nieuwe klachten die een klager op de mondelinge behandeling naar voren brengt, zie voor een voorbeeld: Kamer 's-Hertogenbosch van 21 oktober 2019 (ECLI:NL:TNORSHE:2019:26) r.o. 4.3: 'Ter zitting heeft klager nieuwe klachten naar voren gebracht. Uit het bepaalde in artikel 9 van het Reglement [...] volgt dat ter zitting geen nieuwe klachten meer kunnen worden ingediend. Indien een klager na indiening van het klaagschrift nieuwe klachten wenst in te dienen, zal hij hiervoor op grond van het bepaalde in de artikelen 5 en 6 van genoemd reglement een apart klaagschrift moeten indienen en opnieuw griffierecht moeten betalen, alvorens de kamer bedoelde klachten in behandeling neemt. Klager zal dan ook niet-ontvankelijk worden verklaard in de ter zitting ingediende klachten.'

In art. 10 van het Reglement is bepaald dat een klaagschrift in beginsel maximaal vijf bladzijden beslaat. De Kamer 's-Hertogenbosch verwierp het tijdens de zitting naar voren gebrachte niet-ontvankelijkheidsverweer tegen een klaagschrift van acht bladzijden met deze overweging: 'De kamer gaat aan dit verweer voorbij, omdat de kandidaat-notaris en de notaris niet in hun procesrechtelijke belangen zijn geschaad. Daarbij speelt mee dat in genoemde bepaling staat vermeld dat het klaagschrift in beginsel niet meer dan vijf bladzijden bevat, sprake is van een beperkte overschrij-

ding van drie bladzijden en de kandidaat-notaris en de notaris in hun verweerschrift geen beroep hebben gedaan op deze bepaling.' Zie Kamer voor het Notariaat 's-Hertogenbosch 17 oktober 2022, ECLI:NL:TNORSHE:2022:32, r.o. 4.2.

Conclusie

Het Reglement geeft de kamers handvatten om klaagschriften die te lang, te onduidelijk of te grof zijn via niet-ontvankelijkverklaring van de klager af te doen. De kamers hanteren de voorschriften uit het Reglement echter met lankmoedigheid. Een niet-ontvankelijkheidsverweer van een notaris wegens niet naleving van een van de voorschriften uit het Reglement, slaagt zelden. Als een notaris met wat goede wil de strekking van de klacht kan begrijpen, is het voeren van een niet-ontvankelijkheidsverweer af te raden. Een zout-op-slak niet-ontvankelijkheidsverweer zal niet op sympathie van de kamer kunnen rekenen, wat de kamer ook kritischer kan doen kijken naar de overige verweren. *Kamer voor het Notariaat Arnhem-Leeuwarden 12 juli 2023 ECLI:NL:TNORARL:2023:42*

Over de auteur

L.C. Dufour

Advocaat bij WIJ advocaten te Amsterdam.